

Trafikskadenämnden

Protokoll fört vid möte med Trafikskadenämndens råd den 13 juni 2022

Närvarande radsledamöter

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

1 §

Mötet öppnas

Ordföranden förklarar rådsmötet öppnat och hälsar de närvarande välkomna.

2 §

Dagordningen

Dagordningen fastställs.

3 §

Justeringsman

██████████ utses till justeringsman.

4 §

Anmälan av övriga frågor

Inga frågor anmäls utöver dem som redan anmälts, se 11 §.

5 §

Rapport från arbetsgruppen om översyn av ersättning för merinvaliditet

██████████ redovisar innehållet i promemorian ”Översyn av ersättning för merinvaliditet”, bilaga 1 och 1.1.

██████████ och ██████████ föreslår några språkliga justeringar i rapporten.

Rådet **beslutar** i enlighet med förslaget.

6 §

Tilläggsrapport från arbetsgruppen om översyn av ersättningar för inkomstförlust i barnskadefall

██████████ redovisar innehållet i promemorian ”Tilläggsrapport från arbetsgruppen för översyn av ersättningar för inkomstförlust i barnskadefall”, bilaga 2 och 2.1.

██████████ redovisar att hon kommer att göra några smärre språkliga justeringar och delge rådsledamöterna dem inom kort.

Rådet **beslutar** i enlighet med förslaget.

7 §

Direktiv till den arbetsgrupp som ska se över cirkulär 4-2013 om vilka handlingar som ska ges in vid prövning av ett obligatoriskt ärende

██████████ redovisar innehållet i förslag till direktivet ”Översyn av cirkulär 4-2013 om vilka handlingar som ska ges in i obligatoriska ärenden”, bilaga 3 och 3.1.

Efter diskussion **beslutar** rådet i enlighet med förslaget.

8 §

Diskussion och beslut om referat

██████████ redogör för ett förslag till referat och de synpunkter på förslaget som har kommit in, bilaga 4–4.2.

Efter diskussion **beslutar** rådet att förslaget i bilaga 4.1 refereras efter justeringar.

9 §

Nämndens verksamhetsberättelse 2021

██████████ och ██████████ redovisar innehållet i nämndens verksamhetsberättelse för 2021, bilaga 5 och 5.1.

Efter diskussion **beslutar** rådet att fastställa verksamhetsberättelsen för 2021.

10 §

Information från kansliet

██████████ och ██████████ lämnar den information som framgår av bilaga 6.

██████████ informerar om handläggningstider för ärenden där utlåtande från sakkunnigläkare inhämtas.

11 §

Övriga frågor

██████████ redovisar en fråga från Länsförsäkringar om tjänstepension för personer födda 1961 och senare.

██████████ redovisar delar av rapporten som svarar på frågan. Instruktionen som tidigare tagits fram kommer att uppdateras och förtydligas.

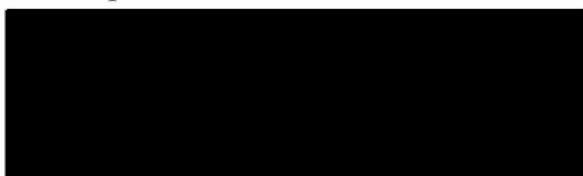
12 §

Mötet avslutas

Ordföranden tackar de närvarande och förklarar rådsmötet avslutat.

Stockholm den 13 juni 2022

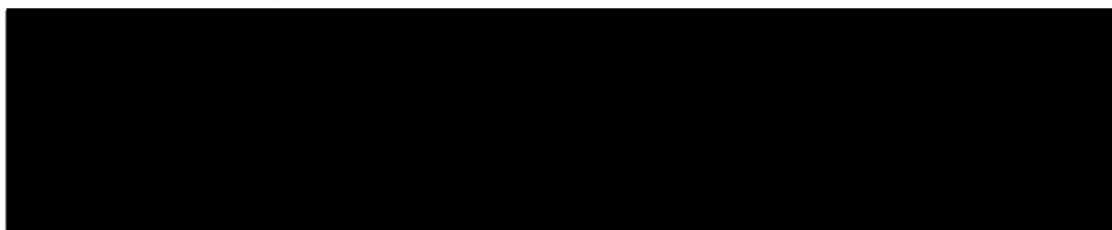
Vid protokollet:

Justeras:

Stockholm den 15/8-22

Stockholm den 4/7-2022

Fråga om översyn av ersättning för merinvaliditet

En arbetsgrupp bestående av [REDACTED] (ordförande), [REDACTED] och [REDACTED] (sekreterare) har tagit fram en rapport om översyn av ersättning för merinvaliditet, bilaga 1.1. Rådsledamöterna har getts tillfälle att lämna synpunkter på rapporten.

Förslag till beslut

Rådet beslutar i enlighet med arbetsgruppens förslag.

För kansliets räkning

[REDACTED]

Översyn av ersättning för merinvaliditet

Arbetsgruppens uppdrag

Trafikskadenämnden har beslutat att tillsätta en arbetsgrupp för att se över frågan om ersättning för merinvaliditet.

Frågan om invaliditetsgradering vid merinvaliditet har vid flera tillfällen aktualiserats vid nämndens råd, senast den 9 december 2013 då rådet antog en arbetsgruppsrapport som behandlade frågan om ersättning vid merinvaliditet.

Kansliet har därefter noterat att nämndens syn och tillämpning avseende vissa av slutsatserna i rapporten ger skäl att se över nedanstående frågeställningar.

Om någon som skadas i en trafikolycka har en fastställd invaliditet sedan en tidigare olycka (oavsett vad som orsakat denna) och det framgår att hans eller hennes tidigare besvär förbättrats eller helt läkt ut;

- är det möjligt att utge ersättning för motsvarande invaliditet som det lämnats ersättning för tidigare?
- ska ersättning utgå endast för den del av den totala invaliditeten som överstiger den som fastställts tidigare?

I ovan nämnda arbetsgruppsrapport framgår även följande. ”Viktigt är dock att hänsyn tas till att det är förstärkningseffekten som efterfrågas när frågan om eventuell merinvaliditet är aktuell. Av pedagogiska skäl skulle mycket vara vunnet om begreppet merinvaliditet fick stå tillbaka för begreppet förstärkningseffekt.”

I det Medicinska tabellverket ”Medicinsk invaliditet - skador 2020” framgår under punkten 1.4.4 Merinvaliditet följande ”De besvär den skadade har efter en skada förstärks av den funktionsnedsättning som finns sedan tidigare”. Vidare framgår under punkten 1.4.5 Förstärkning att ”i de fall en nytillkommen skada förstärks av en existerande funktionsnedsättning så ska förstärkningseffekten beaktas vid invaliditetsgraderingen”.

Med hänsyn till hur begreppen merinvaliditet och förstärkningseffekt framställs i arbetsgruppsrapporten och det medicinska tabellverket finner nämnden att frågan om hur begreppen ska tillämpas, samt hur dessa begrepp förhåller sig till varandra, bör utredas.

Arbetsgruppen har fått i uppdrag att göra en översyn av ovan nämnda frågor. Arbetsgruppen har varit oförhindrad att ta upp även andra frågor som kan vara av intresse inom detta område.

I arbetsgruppen ingår [REDACTED] (ordförande), [REDACTED] och [REDACTED] (sekreterare).

1. Bakgrund

Trafikskadenämndens råd har vid flera tillfällen behandlat frågan hur invaliditetsgradering bör ske och hur ersättning för men bör beräknas då en redan skadad person råkar ut för en ny skada som medför bestående besvär. Det kan vara fråga om en skada inom samma område som tidigare eller en skada på en annan kroppsdel.

Den 9 december 2013 antog rådet en arbetsgruppsrapport som behandlade frågan om merinvaliditet. Rapporten innehöll en diskussion om hur de olika begreppen ”kumulation”, ”merinvaliditet”, ”drunkning” och ”förstärkningseffekt” borde tolkas. Arbetsgruppen poängterade att det var viktigt att det var förstärkningseffekten som efterfrågades när frågan om merinvaliditet var aktuell och fann att begreppet merinvaliditet av pedagogiska skäl gärna kunde ersättas av begreppet förstärkningseffekt.

Det har därefter ifrågasatts hur dessa begrepp ska tillämpas och hur de förhåller sig till varandra. Det har framförts att begreppen bör användas på skilda sätt i olika situationer. Det har hävdats att en merinvaliditet bör vara aktuell om en tidigare skadad kroppsdel skadas på nytt medan begreppet förstärkningseffekt bör användas när den nya skadan medför en invaliditet på en annan kroppsdel.

I 2013 års rapport diskuterades också om ersättning för den tillkommande invaliditeten skulle lämnas från ”botten” av ersättningstabellen utifrån tillkommande invaliditetsgrad eller från ”toppen”, dvs. ersättning för den nya totala invaliditetsgraden med avdrag för den ersättning som den första skadan skulle ge. 2013 års arbetsgrupp fann att ersättningsbeloppet skulle hämtas från ”botten” av tabellen när en förstärkningseffekt har beaktats vid invaliditetsbedömningen av den nytillkomna skadan. Förstärkningseffekten höjer invaliditetsgraden och därmed också ersättningsbeloppet. Numera synes någon oenighet i hur ersättningen i sig bör beräknas inte föreligga. I det medicinska tabellverket anges under p. 1.4.4 att det vid ersättning av merinvaliditet räknas från ”botten” i ersättningstabellen.

Arbetsgruppen har valt att först göra en genomgång av de olika begreppen och lämna ett förslag på definitioner och hur de bör förhålla sig till varandra för att därefter besvara de mer specifika frågor som ställs i direktivet.

2. Det medicinska tabellverket

Det medicinska tabellverket ”Gradering av medicinsk invaliditet-skador” (i fortsättningen tabellverket) ges ut av Svensk Försäkring. Det används vid bedömning av medicinsk invaliditet och ligger därmed till grund för bestämning av ersättning enligt både villkorsbundna försäkringar som ersättning på skadeståndsrättslig grund. Tabellverket har reviderats vid flera tillfällen. 1996 års tabellverk medförde en stor förändring jämfört med

tidigare genom att en total medicinsk invaliditet, 100 procent, ansågs föreligga först när situationen är den att ingen kroppsfunction finns kvar. I de fall där flera olika kroppsfunctionsförluster förelåg samtidigt kunde en rak addition av de olika invaliditetsgraderna inte göras för att komma fram till den sammanlagda invaliditetsgraden. Ett system med kumulativ procentuell sammanvägning infördes istället där den kumulerade invaliditetsgraden aldrig kunde överstiga 100 procent. Det angavs att metoden dock inte alltid kunde tillämpas. Om en existerande medicinsk invaliditet förstärker en tillkommande ger den reduktion som metoden innebär inte en riktig gradering. Som exempel gavs förlust av synen, där frånvaron av synen på det andra ögat markant förstärkte förlusten av synen på det första. I vissa situationer kunde även en tillkommande funktionsförlust ”drunkna” i en redan existerande invaliditet, t.ex. en frakturskada som träffar en sedan tidigare förlamad extremitet. Tabellverket har därefter reviderats 2004, 2013 och 2020. Vid den senaste revisionen infördes avsnitt som definierade begreppen merinvaliditet p. 1.4.4 samt drunkning och förstärkning p. 1.4.5.

3. Definitioner av begreppen kumulering, merinvaliditet, förstärkning och drunkning samt exempel

Definitioner av begreppen kumulering, merinvaliditet, förstärkning och drunkning finns i det medicinska tabellverket. I Personskadekommitténs Cirkulär 5-2019 ges instruktioner till försäkringsmedicinska rådgivare om hur begreppen ska användas vid försäkringsmedicinska bedömningar. Arbetsgruppen har tagit del av det material som används vid utbildning av medicinska rådgivare och exempel på frågor som ställs till medicinska rådgivare av bolagen.

I sitt arbete har arbetsgruppen hämtat in utlåtanden från professor [REDACTED] (ortopedi) och professor [REDACTED] (neurologi), båda sakkunniga hos nämnden samt professor [REDACTED] (neurologi), försäkringsmedisk rådgivare och ansvarig för utbildning av försäkringsmedicinska rådgivare. De har ombetts besvara hur de definierar och använder begreppen samt ge exempel på olika situationer där begreppen blir aktuella.

[REDACTED] har framfört att begreppen inte har en helt tydlig språklig innebörd. Hur begreppen används för att beskriva konsekvenserna för en skadad persons samlade funktionsnedsättning blir beroende av hur bedömaren väljer att använda begreppen. Det vore enligt honom önskvärt med en tydlig definition av begreppen och hur de ska användas inom försäkringsmedicinen.

Ansvarsförsäkringens Personskadenämnd har beretts tillfälle inkomma med synpunkter.

3.1 Kumulering

Som angetts ovan infördes ett system med kumulativ procentuell sammanvägning i samband med 1996 års revidering av det medicinska tabellverket. En rak addition ansågs inte kunna

göras av olika samtidiga funktionsförluster då invaliditeten i ett sådant fall skulle kunna komma att överstiga 100 procent.

I det medicinska tabellverket p. 1.4.3 finns en pedagogisk beskrivning av hur kumulering bör göras och arbetsgruppen har uppfattningen att det oftast inte föreligger några osäkerheter i den delen. Ibland görs dock en kumulering av ortopedisk invaliditet för sig och neurologisk för sig varefter invaliditeten inom respektive område kumuleras. Arbetsgruppen vill i det sammanhanget hänvisa till det medicinska tabellverket där det i samband med 2020 års revidering har förtydligats att vid två eller flera samtidiga invaliditetstillstånd ska det största väljas som bas *oavsett skadetyper eller vilken specialitet som bedömt ärendet* och till detta ska det näst högsta kumuleras osv. En tabell för kumulativ procentuell sammanvägning finns som bilaga till det medicinska tabellverket.

3.2 Merinvaliditet

I tabellverket anges att med merinvaliditet avses det förhållandet att den skadade sedan tidigare har en funktionsnedsättning som påverkar följderna av en ny skada inom samma område, dvs. förstärker den nya skadan. Som exempel ges att en skadad med tidigare nackdistorsion bedömd till fyra procent medicinsk invaliditet drabbas av en ny nackdistorsion som försämrar nackbesvären. Vid en total besvärsbild om åtta procent innebär försämringen en merinvaliditet på fyra procent.

I Personskadekommitténs Cirkulär 5-2019 finns en rubrik ”Merinvaliditet” men cirkuläret innehåller ingen direkt definition av begreppet. Under rubriken merinvaliditet behandlas situationer där det finns en funktionsnedsättning sedan tidigare som påverkar följderna av den nya skadan genom en merinvaliditet, förstärkning eller drunkning.

██████████ har uppgett att merinvaliditet enligt honom föreligger vid en ny invaliditet till följd av en ny eller annan skada inom samma anatomiska område. Den nya invaliditeten är i princip oberoende av den redan befintliga invaliditeten även om den drabbar samma område. Merinvaliditeten bedöms utan kumulering ($1+1=2$).

██████████ har uppgett att merinvaliditet föreligger när det finns en tidigare invaliditet och det sker en ny skada i samma område som tillsammans med tidigare skada ger en ökad invaliditet. Kumulering ska inte göras.

██████████ har uppgett att han med merinvaliditet avser en funktionsnedsättning som tillkommit utöver tidigare känd funktionsnedsättning inom en rubrik/ett takvärde i tabellverket. Merinvaliditet innebär att den skadade efter en ny olycka kan ha mer uttalade besvär inom den funktion i tabellverket som varit drabbad tidigare och därefter blir sämre av en ny olycka. En skadad har t.ex. efter ett skalltrauma en posttraumatisk epilepsi med glesa anfall motsvarande en invaliditetsgrad om fem procent. Efter ett nytt skalltrauma är epilepsianfallen tätare och motsvarar en invaliditetsgrad om 15 procent. Merinvaliditeten efter det andra traumat blir då tio procent.

██████████ anser att om en skadad efter en olycka har fått en så uttalad funktionsnedsättning att takvärdet för skadan har nåtts, dvs. funktionsnedsättningen är

maximal, kan inte en ny skada i samma område ge en merinvaliditet. Den uppnådda invaliditetsgraden efter den första skadan förväntas vara livslång och det är ologiskt att man skulle kunna få ersättning för en och samma funktionsnedsättning vid flera tillfällen. Detta förutsätter att det är fråga om en skada inom samma takvärde. Vid en ny skada inom annat område är det inte aktuellt med en merinvaliditet.

3.3 Förstärkning

I tabellverket anges att i de fall en ny tillkommen skada förstärks av en existerande funktionsnedsättning så ska förstärkningseffekten beaktas vid invaliditetsgraderingen. Som exempel ges att en person sedan tidigare har amputerat höger underben och på grund av ny skada måste amputera vänster underben. Vid bedömning av invaliditetsgraden för amputation av vänster underben ska hänsyn tas till den nedsatta funktion som fanns på grund av tidigare amputerat högerben, som förstärker funktionsnedsättningen till följd av amputation av vänster underben. Förstärkningseffekten kan beaktas antingen genom att en rak addition görs av invaliditetsgraderna istället för en kumulering eller genom att ett procentuellt påslag görs för att kompensera för förstärkningen.

I Cirkulär 5-2019 anges att i de fall en ny tillkommen skada förstärker effekten av en existerande invaliditet ska förstärkningseffekten beaktas vid invaliditetsgraderingen. Av yttrande från medicinsk rådgivare ska framgå att förstärkningseffekten har beaktats.

██████████ har uppgett att förstärkningseffekt innebär att ett annat anatomiskt område än tidigare drabbas av en funktionsnedsättning. I en sådan situation kan effekten av skadorna tillsammans bli större än skadorna var för sig. Förstärkningseffekt kan beaktas genom att man bortser från kumulering eller att det uppstår en synergieffekt ($1+1=2,5$). Drabbar skadorna samma område är det fråga om en merinvaliditet. I bedömningen av invaliditeten efter den andra skadan görs alltid en bedömning av om den förstärks av en redan existerande funktionsnedsättning om en sådan finns.

██████████ har uppgett att förstärkning föreligger när det finns en tidigare invaliditet och det tillkommer en skada på ett annat område där skadorna tillsammans ger en ökad invaliditet. Förstärkning bedöms utan kumulering och kan innebära att den sammanlagda invaliditeten kan överstiga summan av invaliditetsgraderna var för sig. Förstärkning bör inte kunna användas samtidigt som merinvaliditet. ██████████ har vidare uppgett att han alltid gör en bedömning av om den nya skadan förstärks av en existerande funktionsnedsättning. Om den drabbar ett annat område blir det en förstärkningseffekt och om den drabbar samma område blir det en merinvaliditet.

██████████ har uppgett att han med förstärkningseffekt avser att en tidigare funktionsnedsättning kan förstärkas påtagligt om en ny olycka drabbar individen och påverkar den tidigare funktionsnedsättningen även på den andra sidan av kroppen, t.ex. vid symmetriska funktionsförluster. Vid förstärkningseffekt handlar det enligt ██████████ oftast om symmetriska organ med bilateral skada (arm/ben/öga/öron) medan merinvaliditet rör sig inom samma funktionsbegrepp eller rubrik i tabellverket.

3.4 Drunkning

I tabellverket anges att en tillkommande funktionsförlust i vissa situationer kan ”drunkna” i en redan existerande invaliditet. Som exempel ges att följer av en frakturskada kan sakna betydelse om den drabbar en sedan tidigare förlamad extremitet.

I Cirkulär 5/2019 anges som exempel på drunkning att en nytillkommen skada konsumeras av en sedan tidigare föreliggande funktionsnedsättning.

■■■■■■ har uppgett att drunkning föreligger när t.ex. en kroppsdel som redan har en starkt nedsatt funktion drabbas av en ny skada inom samma kroppsdel. En ny skada ger i en sådan situation vanligtvis en låg eller ingen invaliditet. Som ett exempel anges en person med komplett ryggmärgsskada, dvs. en närmast total funktionsförlust, drabbas av skada på nedre extremiteter. ■■■■■■ anser att begreppet drunkning är olyckligt eftersom det beskriver ett absolut tillstånd (=död). Det som avses i detta sammanhang är olika grader av reduktion av invaliditeten. Han har föreslagit att begreppet drunkning ersätts av begreppen minskning, reduktion, konsumtion eller utsläckning.

■■■■■■ har som exempel på när drunkning föreligger angett att det föreligger en tidigare skada, t.ex. ridbyxanestesi med bortfall av kontroll av blåsa och tarm och den skadade därefter drabbas av en ryggmärgsskada med bortfall av känsel och kraft nedanför skadenivån, ger det drunkning av kontroll av blåsa och tarm.

■■■■■■ har uppgett att med drunkning avses att den nytillkomna skadans omfattning är av en sådan karaktär att den inte förändrar den drabbades funktion inom ett funktionsområde. Som exempel kan anges att en person som är förlamad i en kroppsdel därefter drabbas av en fraktur i samma kroppsdel. Frakturen medför inte någon ytterligare funktionsförlust utan ”drunknar” i tidigare uttalade funktionsnedsättning. Det kan dock bli fråga om en ytterligare invaliditet om personen efter frakturen får smärtor i den sedan tidigare smärtfria förlamade kroppsdelen.

3.5 Överväganden och förslag

I 2013 års arbetsgruppsrapport föreslogs att begreppet merinvaliditet av pedagogiska skäl borde ersättas av begreppet förstärkningseffekt. Detta synsätt har dock inte fått genomslag i praktiken. Genom 2020 års tabellverk har det tydliggjorts hur de olika begreppen ska användas. ■■■■■■ och ■■■■■■ har också beskrivit att de vid sina invaliditetsbedömningar tillämpar tabellverkets definitioner.

Arbetsgruppen anser därför att tabellverkets definitioner måste vara utgångspunkten för hur begreppen merinvaliditet, förstärkning och drunkning ska förstås och tillämpas men konstaterar samtidigt att det inte är helt tydligt vad som avses med de olika begreppen i tabellverket. Det är olyckligt att ordet ”förstärker” förekommer under avsnittet om merinvaliditet och att det därefter talas om förstärkningseffekt under rubriken

drunkning/förstärkning. Vid bedömning av hur en ny skada ska bedömas i förhållande till en redan existerande skada kan dessa begrepp emellertid aldrig användas tillsammans. Det bör därför övervägas om en språklig ändring bör göras i tabellverket på så sätt att ordet ”förstärker” i avsnittet om merinvaliditet ersätts med ordet ”förvärrar”.

Även i utbildningsmaterialet till de medicinska rådgivarna och i vissa av de frågor som bolagen ställer till medicinska rådgivare inför deras bedömningar används begreppen merinvaliditet och förstärkning tillsammans vilket är olyckligt och kan leda till missförstånd. Arbetsgruppen har dock inhämtat att det pågår en översyn av utbildningsmaterialet.

Av de utlåtanden som arbetsgruppen hämtat in från [REDACTED] och [REDACTED] framgår att det i huvudsak föreligger en samsyn av hur begreppen ska tolkas och användas. Det har dock framförts att det är önskvärt att arbetsgruppen klart definierar begreppen merinvaliditet, förstärkning och drunkning så att det inte föreligger några oklarheter vad som avses med begreppen för de som har att använda dem.

Arbetsgruppen anser att det är viktigt att begreppen förstås och tillämpas på samma sätt oavsett om de används av bolagen, försäkringsmedicinska rådgivare eller de nämnder som har att överpröva bolagens ställningstaganden eller av andra aktörer inom försäkringsmedicinen.

Arbetsgruppen föreslår nedanstående definitioner av begreppen. Det förutsetts då att det föreligger en tidigare skada hos samma person som medför en funktionsnedsättning och att personer därefter drabbas av en eller flera nya skador.

Merinvaliditet föreligger när den redan skadade drabbas av en ny skada i samma anatomiska område som tidigare. Den nya skadan medför att tidigare besvär förvärras eller att nya besvär tillkommer, t.ex. smärta, inom samma anatomiska område. Bedömningen av invaliditeten görs utan kumulering. Den totala invaliditeten kan aldrig överstiga 99 procent.

Följande är exempel på situationer där en merinvaliditet föreligger:

- En person med höft- eller knäledsproblem som medfört protes vid en tidigare skada drabbas vid ett nytt trauma av en protesnära fraktur på samma ben.
- En person med kotfrakturer i ryggen drabbas av ett nytt trauma mot ryggen som förvärrar besvär av samma slag som förelåg före traumat.
- En person som sedan tidigare har kraft- och känselnedsättning i benen på grund av en tidigare skada drabbas av ett trauma som ger ökad kraft- och känselnedsättning i benen.
- En person med partiell påverkan på blås- och tarmkontroll efter en tidigare skada drabbas av traumatisk ryggmärgsskada som medför urin- och/eller avföringsinkontinens.
- En person med diskbråck i halsryggen och åtföljande domning/smärta i ena armen efter en tidigare skada drabbas vid ett trauma av en halsryggsdistorsion som ger ökad smärta och domningar i samma arm.
- En person med tidigare nackskada med konstant lokal smärta i nacken, ömhet och spändhet över nackmuskulaturen men med god rörlighet drabbas av ett trauma som medför ökad smärta, rörelseinskränkning och sekundära besvär i form av sömnstörning och minnespåverkan.

- En person med posttraumatisk epilepsi med glesa anfall efter en tidigare skada drabbas vid ett nytt trauma av en skallskada som medför tätare epilepsianfall.

Förstärkning föreligger när en ny tillkommen skada i ett annat anatomiskt område än det tidigare skadade området förstärks av den redan existerande funktionsnedsättningen, dvs. effekterna av skadorna blir större än effekten av skadorna var för sig. Förstärkningen kan beaktas antingen genom att en rak addition görs av de båda skadorna eller genom att ett procentuellt påslag görs vid bedömningen av den andra skadan. Den totala invaliditeten kan aldrig överstiga 99 procent.

Följande är exempel på situationer där en förstärkning föreligger.

- En person med tidigare amputerad hand förlorar genom trauma även den andra handen. Förlusten av den andra handen ger en betydligt högre nedsättning av funktionen än förlusten av den första handen. Detsamma gäller för ben, ögon, hörsel, njurar m.m.
- En person med ryggmärgsskada och total förlust av kroppsfunktionen nedanför midjan som medfört rullstolsberoende drabbas vid ett nytt trauma av en underarmsfraktur med bestående besvär.
- En person med tidigare t.ex. högersidig hemipares drabbas av en traumatisk hjärnskada med åtföljande nedsättning av funktionen i vänster sida och rullstolsberoende som följd.
- En person med tidigare förlamning i ena armen drabbas av en traumatisk amputation av andra armen.

Drunkning föreligger när en redan starkt funktionsnedsatt kroppsdel drabbas av en ny skada som inte förändrar den funktionsnedsättning som föreligger sedan tidigare. Den tidigare skadan förbrukar eller konsumerar den nya skadan.

Följande är exempel på situationer där drunkning föreligger:

- En frakturskada kan sakna betydelse om den drabbar en sedan tidigare förlamad extremitet.

Se vidare de exempel som lämnats av [REDACTED] och [REDACTED] under p 3.4 ovan.

Arbetsgruppen föreslår att Trafikskadenämndens råd ber Svensk Försäkring att se över aktuella delar av tabellverket i den översyn som för närvarande pågår. Vid översynen vore det önskvärt om tydliga definitioner av begreppen förs in under avsnitt 1.4 med som idag angivande av olika exempel. Arbetsgruppen föreslår därvid att ordet ”förstärker” byts ut mot t.ex. ordet ”förvärrar” under det medicinska tabellverkets avsnitt om merinvaliditet, p. 1.4.4. På så sätt blir det tydligt att förstärkning inte blir aktuellt vid merinvaliditet.

4. Bilaterala skador

Arbetsgruppen har iakttagit att bilaterala skador bedöms på olika sätt. Sådana skador innebär vanligtvis en betydande funktionsförlust jämfört med om endast en arm, ett ben, ett öga etc. är skadat. För vissa skador beaktas denna förstärkning genom att invaliditeten för en samtidig bilateral skada är betydligt högre än summan av invaliditeten för varje skada. Vid bedömningen av andra samtidiga bilaterala skador tas inte samma hänsyn till att skadorna förstärker varandra utan en kumulering görs. Det måste ifrågasättas om en bilateral skada inte så gott som alltid torde medföra en förstärkning oavsett om den inträffar vid ett eller olika tillfällen.

En fråga som därvid har väckts under arbetsgruppens arbete är om det spelar någon roll för invaliditetsbedömningen av en bilateral skada om det föreligger en skada sedan tidigare och därefter sker en ny skada (då förstärkningseffekt ska beaktas) eller om den bilaterala skadan uppstår vid ett och samma tillfälle.

4.1 Överväganden och förslag

Vid bedömningen av bilaterala skador har de medicinska rådgivarna i vissa fall stöd av det medicinska tabellverket där det uttryckligen anges hur bedömningen ska göras. Det gäller bl.a. synförlust, hörselörlust och olika amputationer. I andra fall får den medicinska rådgivaren själv göra bedömningen och då beakta förstärkningseffekt genom att göra en rak addition av de olika invaliditetsgraderna eller genom att göra ett procentuellt påslag vid bedömningen av den andra skadan.

Bilaterala skador behandlas på olika sätt i det medicinska tabellverket. Vid vissa skador medför bilaterala skador att en ordentlig förstärkningseffekt beaktas, t.ex. vid synförlust, medan det vid andra skador som amputation av underben görs en kumulering av skadorna om dessa inträffar vid samma tillfälle.

En granskning av hur bedömningen ska göras vid bilaterala skador när dessa inträffar vid samma eller olika tillfällen kräver en djupgående och omfattande utredning. Eftersom det pågår ett arbete inom Svensk Försäkring med att se över det medicinska tabellverket *vill arbetsgruppen lyfta sina iakttagelser enligt ovan.*

5. Om någon som skadats i en trafikolycka har en fastställd invaliditet sedan en tidigare olycka (oavsett vad som orsakat denna) och det framgår att hans eller hennes tidigare besvär har förbättrats eller läkt ut

- är det möjligt att utge ersättning för motsvarande invaliditet som det lämnats ersättning för tidigare?
- ska ersättning utgå endast för den del av den totala invaliditeten som överstiger den som fastställts tidigare?

Vid ersättning för medicinsk invaliditet är utgångspunkten att den medicinska funktionsnedsättningen är bestående, dvs. den antas föreligga livet ut. Det kan emellertid i undantagsfall förekomma att en skada har läkt ut eller förbättrats på sådant sätt att skadan inte längre motsvarar den tidigare åsatta invaliditeten. Om den skadade gör detta gällande vid en ny skada i samma kroppsdel bör en bedömning göras av hens medicinska tillstånd vid tidpunkten för den andra skadan.

Det är den skadade som har att göra klart mer sannolikt att de aktuella besvären har orsakats av den nya skadan än att besvären har andra orsaker, t.ex. en tidigare skada. Det kan vara svårt att uppfylla det beviskravet. En situation kan dock föreligga där det tydligt t.ex. av medicinska handlingar framgår att det inte längre föreligger någon funktionsnedsättning. Det är dock inte tillräckligt att den skadade kan visa att hen inte har behandlats för besvären under flera år eftersom man normalt lär sig leva med sina besvär och inte är i behov av vård på samma sätt som under de första åren efter skadan. En samlad bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet bör göras.

Någon ny bedömning av invaliditetsgraden vid invaliditetstidpunkten för den tidigare skadan bör dock de medicinska rådgivarna inte göra. Det är den skadades medicinska tillstånd vid tidpunkten för den andra skadan som ska bedömas.

██████████ har invänt att det är ologiskt att man skulle kunna få ersättning för samma funktionsnedsättning vid flera tillfällen eftersom den första skadan bedöms vara livslång.

Under förutsättning att den skadade kan göra klart mer sannolikt att besvären beror på den nya skadan bör dock funktionsnedsättningen enligt arbetsgruppens uppfattning bedömas utan hänsyn till tidigare fastställd invaliditet om den tidigare skadan har läkt ut eller som en merinvaliditet om vissa av de tidigare besvären kvarstår. Det bör således i en sådan undantagssituation vara möjligt att utge invaliditetsersättning för en skada där ersättning utgått för motsvarande invaliditet tidigare. Ersättning bör i en sådan situation utgå motsvarande den invaliditet som den andra skadan bedöms ha medfört.

6. Sammanfattning av arbetsgruppens förslag

Arbetsgruppen föreslår definitioner av begreppen merinvaliditet, förstärkning och drunkning med angivande av olika exempel som ledning.

Arbetsgruppen föreslår att Trafikskadenämnden föreslår Svensk Försäkring att beakta följande synpunkter vid den pågående översynen av det medicinska tabellverket för skador:

- tabellverket bör innehålla tydliga definitioner av begreppen merinvaliditet, förstärkning och drunkning med, som idag, angivande av olika exempel. Arbetsgruppens förslag på definitioner kan användas som ledning, se p. 3.5.

- ordet ”förstärker” bör ersättas med t.ex. ordet ”förvärrar” i den medicinska tabellverkets avsnitt om merinvaliditet för att inte sammanblandas med begreppet ”förstärkningseffekt” under avsnittet om drunkning/förstärkning.
- bilaterala skador medför så gott som alltid en förstärkning och bör inte behandlas på olika sätt, vilket görs idag genom att kumulering görs i vissa fall och förstärkning beaktas i andra fall, se p. 4.1.
- bör det spela någon roll för invaliditetsbedömningen om den bilaterala skadan inträffar vid olika eller vid samma tillfälle, se p. 4.1?

Arbetsgruppen föreslår att det bör vara möjligt att utge invaliditetsersättning för en skada där ersättning utgått för motsvarande invaliditet tidigare under förutsättning att den skadade kan göra klart mera sannolikt att besvären beror på den nya skadan eller om en merinvaliditet föreligger. Ersättning bör utgå motsvarande den invaliditet som den andra skadan bedöms ha medfört.

För arbetsgruppen

██████████

████████████████████

Fråga om översyn av ersättningar för inkomstförlust i barnskadefall

En arbetsgrupp bestående av [REDACTED] (ordförande), [REDACTED] och [REDACTED] (sekreterare) har tagit fram en tilläggsrapport om översyn av ersättningar för inkomstförlust i barnskadefall, bilaga 2.1.

Förslag till beslut

Rådet beslutar i enlighet med arbetsgruppens förslag.

För kansliets räkning

[REDACTED]

2022-05-17

Till Trafikskadenämndens råd

Tilläggsrapport från arbetsgruppen för översyn av ersättningar för inkomstförlust i barnskadefall

Arbetsgruppens uppdrag

Trafikskadenämndens arbetsgrupp för översyn av ersättningar för inkomstförlust i barnskadefall lämnade sin slutrapport den 16 september 2016. Rådet beslutade i enlighet med arbetsgruppens förslag den 26 september 2016.

Därefter har det vid nämndens och bolagens tillämpning visat sig finnas olika uppfattningar om hur samordning bör göras vid beräkningen av inkomstförlust under förfluten tid i de fall där barnschablonen används. Är det den faktiska inkomsten som skadad ska avräknas från inkomstunderlaget eller ska en schablonmässig avräkning göras?

Personskadekommittén (PSK) rekommenderar i sitt årliga cirkulär att bolagen ska samordna det enligt barnschablonen fastställda inkomstunderlaget med ett genomsnitt av garantinivåerna för aktivitetsersättning i åldersintervallen 19-29 år. I övriga åldersintervall ska inkomstunderlaget samordnas med ett belopp som motsvarar garantinivån för sjukersättning. När det gäller ersättningar för förfluten tid har emellertid både bolagen och nämnden oftast använt de faktiska belopp som har utgått.

Det finns också olika uppfattningar om vilka inkomster som ska samordnas vid beräkningen av inkomstförlust för framtiden när ett schabloniserat inkomstunderlag används. Enligt PSKs cirkulär, senast nr 2/2021, är det den skadades senast kända inkomst som ska avräknas vid den beräkningen. En skadad som har ett förvärvsarbete kommer emellertid oftast att ha en löneutveckling i det arbetet och följaktligen bli överkompenserad genom samordning med den senast kända inkomsten.

Barnskadegruppen har återupptagit sitt arbete för att utreda hur samordning bör göras för förfluten tid i barnschablonfallen och för framtiden där ett schabloniserat inkomstunderlag används. Den kan också ta upp andra frågor av intresse inom området.

I arbetsgruppen ingår [REDACTED] ordförande, samt [REDACTED] och [REDACTED] [REDACTED] är arbetsgruppens sekreterare.

Beräkning av inkomstförlust under förfluten tid när barnschablonen används

Bakgrund och utredning

År 2009 publicerade Svensk Försäkring, SF, rekommendationer om en schablonersättning för inkomstförlust i barnskadefall, *barnschablonen* (PSKs cirkulär 4/09). Rekommendationerna innebär att inkomstunderlaget i sådana fall normalt ska motsvara medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen.

Nämnden tillämpade barnschablonen för första gången 8 april 2010 och har därefter refererat sex yttranden i barnskadefall där lönestatistik för personer med och utan eftergymnasiala studier har använts.

Domstolarna har godtagit att ersättningen fastställs utifrån medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen när det saknas förutsättningar för en individuell prövning. År 2014 fastställde Svea hovrätt tingsrättens dom i ett mål där ersättningen för inkomstförlust hade bestämts med hjälp av barnschablonen (T 6553-13). Tingsrätten konstaterade att ersättningen för inkomstförlust i ett barnskadefall i princip skulle bestämmas med utgångspunkt i barnets individuella anlag och förutsättningar. Om det emellertid saknades underlag för en sådana bedömning var det befogat att tillämpa en schablon för att beräkna inkomstförlusten. Eftersom det saknades hållbara kriterier för en individuell bedömning i det aktuella fallet var barnschablonen, som försäkringsbolaget hade tillämpat i ärendet, en rimlig utgångspunkt.

I PSKs rapport 26 januari 2016 föreslog kommittén följande.

I de fall där det inte är möjligt att göra en individuell bedömning av hur inkomsten som oskadad ska beräknas bör i stället en schablonmässig beräkning göras utifrån Statistiska centralbyråns (SCB) uppgifter om medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen. Beräkningen bör, beroende på skadans omfattning och barnets ålder, utgå från en *barnschablon* eller från ett *schabloniserat inkomstunderlag*.

Barnschablonen ska användas när ett barn har skadats allvarligt och blir helt arbetsoförmöget och där det inte är möjligt att bedöma att barnet i vuxen ålder sannolikt skulle ha fått ett visst yrke eller en viss inkomst om skadan inte hade inträffat.

Ersättning för inkomstförlust bör i dessa fall lämnas från och med den 1 juli det år den skadade fyller 19 år, vilket motsvarar den tidpunkt då Försäkringskassan tidigast kan

bevilja aktivitetsersättning. ”Totalen”, dvs. den statistik som inkluderar medianlönen för såväl personer med gymnasial utbildning som personer med eftergymnasial utbildning bör användas i samtliga dessa fall.

Schabloniserade inkomstunderlag bör användas för barn och ungdomar som inte blir helt arbetsförmögna men som har fått en skada som påverkar yrkesvalet. Ett schabloniserat inkomstunderlag kan även användas i andra fall där inkomstunderlag inte kan fastställas på annat sätt, t.ex. då barnet skadats i senare ålder då viss utbildningsinriktning kan skönjas men det inte finns något klart yrkesval. Här kan, förutom totalen, även medianlönen för personer som bara har gymnasial utbildning eller medianlönen för personer som har eftergymnasial utbildning användas om det i det enskilda fallet går att fastställa att den unge haft viss inriktning före skadan.

Ersättning för inkomstförlust bör lämnas från och med den 1 juli det år den skadade fyller 19 år i de fall då totalen och medianlönen för dem med endast gymnasial utbildning används och från och med den 1 juli det år den skadade fyller 22 år i de fall då medianlönen för dem med eftergymnasial utbildning används.

Trafikskadenämndens arbetsgrupp anslöt sig till PSKs slutsatser och föreslog att nämnden skulle använda termen barnschablon i sina yttranden bara när det helt saknas förutsättningar för en individuell prövning och ersättningen måste bestämmas utifrån medianlönen för den heltidsarbetande befolkningen, totalen. I de barnskadefall där en schablonmässig beräkning måste göras accepterade arbetsgruppen termen *schabloniserat inkomstunderlag*.

Nämnden har därefter tillämpat dessa schabloner i barnskadefall där en mer individuell bedömning inte har varit möjlig. Med tiden har det emellertid visat sig att det finns olika uppfattningar om hur samordning bör göras vid beräkningen av inkomstförlust för förfluten tid när barnschablonen används. När nämnden har fastställt inkomstförluster för förfluten tid är det vanligen inte schablonerna utan de faktiska inkomsterna enligt kontrolluppgifter eller liknande som har avräknats.

Det har anförts att det finns skäl att använda en schablonavräkning även för förfluten tid i dessa fall. Då skulle, med tillämpning av PSKs cirkulär, avräknas ett belopp motsvarande ett genomsnitt av garantinivåerna för aktivitetsersättning inom åldersintervallen 19-24 år och 25-29 år och för övriga åldersintervall ett belopp som motsvarar garantinivån för sjukersättning.

Bolagens hantering

Arbetsgruppen har hämtat in synpunkter från Folksam, Länsförsäkringar, If, Trygg-Hansa, Moderna försäkringar, Gjensidige och Trafikförsäkringsföreningen.

Folksam har uppgett att bolaget hittills har avräknat faktiska inkomster för förfluten tid, men att det inte har något att invända mot en schablonsamordning. Avsteg bör kunna göras i enskilda fall, t.ex. om samordning har gjorts med faktiska inkomster i nämndens tidigare prövning av ärendet. Fördelen med en schablonavräkning är att det är enkelt och att bolaget inte behöver ta in kontrolluppgifter.

If uppger att bolaget hittills har avräknat faktiska inkomster för förfluten tid. Det är lätt för bolagen att hämta in sådana uppgifter via LEFI online. Bolaget anser att samordning för förfluten tid även fortsättningsvis bör göras med faktiska inkomster.

Länsförsäkringar anser att samordning för förfluten tid bör göras med schablon i enlighet med PSKs rekommendationer. Ett skäl för en schablonsamordning är att personer som skadats i trafiken och vården ska behandlas lika och ha rätt till lika stor ersättning. Ett annat skäl är att ärenden kan slutregleras tidigare när samordningen är känd. En schablon används också vid beräkningen av pensionsförlust och förenklar skaderegleringen. Länsförsäkringar har inget emot samordning med faktiska inkomster under förfluten tid men avstämning bör då göras med Ansvarsförsäkringens personskadenämnd och Löf regionernas ömsesidiga försäkringsbolag (Löf) så att tillämpningen blir densamma i alla ärenden som avser personskador. Fördelen med en samordning av faktiska inkomster är att det blir mer ”rättvist” i det enskilda fallet medan fördelen med schablon är att det blir lika för alla och det blir lite mindre utredningsarbete.

Trygg-Hansa instämmer i Länsförsäkringars uppfattning.

Moderna försäkringar uppger att bolaget samordnar med faktiska inkomster för förfluten tid om sådana uppgifter går att hämta in; annars används en schablonsamordning. Samordning bör även fortsättningsvis göras med faktiska inkomster på samma sätt som i andra ärenden. Schablonsamordning bör användas om uppgifter om faktiska inkomster inte finns att tillgå.

Gjensidige anser att samordning för förfluten tid i första hand bör göras med schablon eftersom det är enkelt och ger en bolagsgemensam hantering. Om samordning i ett ärende tidigare gjorts med faktiska inkomster bör en sådan samordning göras även fortsättningsvis.

Trafikförsäkringsföreningen uppger att föreningen avräknar faktiska inkomster för förfluten tid. Det finns fördelar och nackdelar med båda förfaringsätten. Fördelarna med en schablonavräkning är att hanteringen blir snabbare och liknar Löfs hantering. Det leder till en branschgemensam lösning. Fördelen med att avräkna faktiska inkomster är att det blir en mer rättvis reglering. Det är också så avräkning görs i andra skador. Det är viktigt att arbetsgruppen föreslår en viss avräkningsmetod så att det blir fullständigt klart vilken metod som ska användas.

Arbetsgruppens överväganden

Arbetsgruppen konstaterar att det finns argument både för och emot schablonavräkning för att beräkna inkomstförlusten för förfluten tid i barnschablonfallen. Bolagen (inklusive Trafikförsäkringsföreningen) har olika uppfattningar om vilken modell som bör användas. Flertalet avräknar faktiska inkomster i dag, men de flesta förefaller vara beredda att acceptera att även ersättning för förfluten tid beräknas med schablon enligt PSKs cirkulär.

Arbetsgruppen har vid kontakt med Löf informerats om att bolaget använder PSKs cirkulär vid reglering av ärenden där barn skadas inom vården. Samordning för förfluten tid görs med schablon.

Arbetsgruppen har också haft kontakt med Ansvarsförsäkringens personskadenämnd (APN) och upplysts om att i de få barnskador som prövas av nämnden beräknas inkomstförlusten i barnskadefall på samma sätt som i Trafikskadenämnden.

För att få en uppfattning om risken för orättvisa eller omotiverade skillnader i ersättningsnivå om PSKs cirkulär används också för förfluten tid har arbetsgruppen jämfört den framräknade inkomstförlusten vid samordning dels med faktisk inkomst, dels med de ersättningar som skulle ha utgått vid tillämpning av PSKs cirkulär¹.

Uppgifterna i de följande tabellerna gäller en person som får hel aktivitetsersättning från 19 år 2009 och hel sjukersättning från 30 år 2020. Förlusterna anges i årsbelopp.

¹ Försäkringskassans ersättningar utgår från följande åldersintervall. Det är åldrarna upp till 21 år, 21-23 år, 23-25 år, 25-27 år, 27-29 år, 29-30 år och från och med 30 år. Dessa åldersintervall avviker från dem som används vid beräkningen av inkomstförlust i barnskadefallen, nämligen 19-24 år, 25-29 år, 30-34 år, 35-39 år, 40-44 år och 45-64 år. I sina årliga cirkulär redovisar PSK ett genomsnitt av Försäkringskassans ersättningar när de tillämpas på åldersintervallen i barnskadeärenden. Detta genomsnitt redovisas tillsammans med inkomstunderlagen och den framräknade förlusten för varje åldersintervall.

Ersättningsnivåerna för aktivitets- och sjukersättning har höjts över tid. År 2009 uppgick aktivitetsersättningen för en 19-åring till 2,10 prisbasbelopp och åren 2020/2021 till 2,23 prisbasbelopp. Också intervallen i PSKs cirkulär har ändrats. År 2009 var intervallen 19-20 år, 21-24 år, 25-29 år och från 30 år. I dag är intervallen 19-24 år, 25-29 år, 30-34 år, 35-39 år, 40-44 år och från 45 år. Dessa skillnader påverkar inte jämförelsen mellan beräkningsmetoderna.

Förlust för en person vid samordning med faktisk inkomst 2009–2020

År	Ålder	Inkomstunderlag	Samordning FK	Förlust
2009	19	230 580	89 880	140 700
2010	20	231 800	89 040	142 760
2011	21	264 740	92 020	172 720
2012	22	273 280	94 600	178 680
2013	23	276 940	97 900	179 040
2014	24	281 820	97 680	184 140
2015	25	320 860	100 125	220 735
2016	26	326 960	99 675	227 285
2017	27	336 720	105 280	231 440
2018	28	346 480	110 565	235 915
2019	29	355 020	115 320	239 700
2020	30	398 940	119 669	279 271

Summa förlust 2009–2020 vid samordning med faktisk inkomst är 2 432 386 kr.

Förlust för samma person efter samordning enligt PSKs cirkulär för 2009-2020

År	Ålder	Inkomstunderlag	Samordning PSK	Förlust
2009	19	230 580	89 880	140 700
2010	20	231 800	89 040	142 760
2011	21	264 740	94 600	170 140
2012	22	273 280	94 600	178 680
2013	23	276 940	95 675	181 265
2014	24	281 820	95 460	186 360
2015	25	320 860	102 350	218 510
2016	26	326 960	101 890	225 070
2017	27	336 720	104 160	232 560
2018	28	346 480	108 517	237 963
2019	29	355 020	112 530	242 490
2020	30	398 940	119 844	279 271

Summa förlust 2009–2020 vid samordning enligt PSKs cirkulär är 2 435 769 kr.

Av jämförelsen framgår att skillnaden i den totala förlusten mellan en avräkning av faktiska inkomster och en schablonavräkning är mycket liten - ca 280 kr om året - och att schablonavräkningen i det valda exemplet är något mer fördelaktig för den skadade.

Att skillnaden blir så begränsad beror på att de belopp som ska avräknas i olika åldrar, nämligen aktivitetsersättning eller sjukersättning på garantinivå, är desamma för personer med samma födelseår. Att det över huvud taget uppstår skillnader mellan de olika avräkningsmetoderna för enskilda år beror på att schablonen utgår från ett genomsnitt av de år som ingår i varje trappsteg eller åldersintervall, medan den faktiska ersättningen praktiskt taget alltid höjs något varje år. Schablonen ger därför en något högre förlust - och ersättning - de första åren i varje trappsteg och något lägre de senare åren.

För den grupp av personer som omfattas av barnschablonen kan det inte förekomma andra avräkningsbara inkomster än aktivitetsersättning och sjukersättning på garantinivå - alltså sådana ersättningar som utgår med samma belopp för personer med samma födelseår. Det innebär att det - oavsett vilken metod som väljs för samordningen - saknas förutsättningar för nämnvärda orättvisor i ersättningarna.

Det finns andra skillnader som talar till schablonavräkningens fördel. Flera bolag har uppgett att schablonavräkningen gör skaderegleringen enklare och effektivare, bl.a. därför att kontrolluppgifter inte behöver hämtas in och uträkningarna redan är gjorda. Det senare minskar dessutom risken för felräkningar. Något bolag har också uppgett att avräkning enligt PSKs cirkulär kan göra det möjligt att slutpröva ett ärende i ett tidigare skede. Arbetsgruppen förutsätter att det i många fall kan göras när samtliga omständigheter som påverkar ersättningsposterna för den skadade som vuxen kan förutses med tillräcklig säkerhet.

Bolagsföreträdare har också anfört att en viktig fördel med en schablonavräkning är att tabellerna i PSKs cirkulär gör det lättare för den skadade och hans eller hennes vårdnadshavare och andra företrädare att förstå ersättningssystemet och att den skadade inte kommer att stå utan försörjning. De kommer att förstå systemet bättre, våga lita på att en ersättning kommer att betalas ut under den skadades hela livstid och kan i betydande utsträckning förutse hur stor ersättningen kommer att bli. Det skulle möjligen kunna sägas att PSKs cirkulär borde kunna öka förståelsen för systemet och ha samma trygghetsskapande effekt även om det är de faktiska inkomsterna som samordnas. Det är emellertid svårt att se att det kan finnas några fördelar med en sådan ordning.

Den kritik som har riktats mot schablonavräkningsmodellen har i huvudsak gått ut på att den avviker från förfarandet i alla andra fall, där ju inkomstunderlaget samordnas med den skadades faktiska inkomster. De personer som är aktuella här kan emellertid inte ha några andra inkomster att samordna än de som framgår av tabellerna i PSKs cirkulär. Skillnaden mellan de faktiska och de schablonmässigt beräknade inkomsterna är försumbar.

Sammanfattningsvis kan alltså ett system med schablonavräkning bidra till en större förståelse för ersättningssystemet och på så sätt göra den skadade tryggare och minska närståendes oro för framtiden. Det torde också förenkla och effektivisera skaderegleringen samt i vissa fall medföra att den kan avslutas tidigare. Arbetsgruppen anser att en schablonavräkning överväger de möjliga fördelarna med en avräkning av faktiska inkomster. Avräkning för förfluten tid bör därför som huvudregel göras med schablonbelopp.

Om emellertid faktiska inkomster har använts vid en tidigare prövning och den skadade vill fortsätta med det bör hans eller hennes uppfattning accepteras. Ett metodbyte kan i vissa fall göra det svårare för den skadade och hans eller hennes företrädare att förstå beräkningarna eller varför dessa har förändrats. I dessa fall bör därför avräkning kunna göras på samma sätt i fortsatta beslut om ersättning för förfluten tid.

Arbetsgruppens förslag

Arbetsgruppen föreslår sammanfattningsvis att samordning för förfluten tid - med de få undantag som redovisats i det föregående - görs med schablon, och att uppgifterna i PSKs årliga cirkulär används vid beräkningen av inkomstförlusten.

Samordning för framtiden när schabloniserade inkomstunderlag används

Bakgrund och utredning

När nämnden använder ett schabloniserat inkomstunderlag beräknas inkomstförlusten genom att den faktiska inkomsten avräknas. Vid beräkning av inkomstförlusten för framtiden avräknas den senast kända inkomsten från inkomstunderlaget inom varje åldersintervall. Ett sådant beräkningssätt medför ofta en överkompensation eftersom den skadade ofta har en inkomst av hel- eller deltidsarbete när ett schabloniserat inkomstunderlag används. Det kan vara inkomster från en vanlig anställning, ett skyddat arbete eller en lönebidragsanställning. Ett sådant arbete ger normalt en viss löneutveckling. Genom att inte ta hänsyn till den löneutvecklingen blir den framräknade inkomstförlusten för stor.

Arbetsgruppen har hämtat in synpunkter från Folksam, Länsförsäkringar, If, Trygg-Hansa, Moderna försäkringar, Gjensidige och Trafikförsäkringsföreningen.

Folksam uppger att bolaget för framtiden avräknar de senast kända faktiska inkomsterna och bortser från att det därmed kan uppstå en viss överkompensation. Bolaget anser att en tänkt löneutveckling endast bör beaktas i undantagsfall, som när den skadade har en position där en betydande löneutveckling kan förväntas. Det är svårt att beräkna en tänkt

löneutveckling och en situation kan uppstå då den faktiska löneutvecklingen inte blir den förväntade. Samordning med en tänkt framtida löneutveckling försvåras också av att det kan förekomma en differentierad inkomstsituation där den skadade har en sjukförsäkringsförmån, samordning har skett med fiktiva inkomster eller där den skadade arbetar hel- eller deltid. Om hänsyn ska tas till en framtida löneutveckling bör det ske med hjälp av schabloniserade uppräknings. Bolaget instämmer i vad If anför om för- och nackdelar med uppräknings av samordningsförmånerna för framtiden.

If uppger att bolaget i normalfallet använder de senast kända uppgifterna vid samordning för framtiden. Den faktiska inkomsten under fastställelseåret ligger alltså till grund för beräkningen av den framtida inkomstförlusten. I vissa fall kan detta medföra en överkompensation. Om en person skadat sig som barn men trots skadan utbildat sig och fått ett heltidsarbete, bör en tänkt löneutveckling kunna samordnas för att undvika den skevhet som uppstår när karriäreffekten beaktas på den ena sidan och inte på den andra. Den framtida löneutvecklingen skulle kunna beaktas genom statistik från Statistiska centralbyrån eller genom att räkna upp den senast kända inkomsten med samma faktor som det schabloniserade inkomstunderlaget räknas upp med. Fördelarna med att räkna upp samordningsförmånerna för framtiden är att karriäreffekter beaktas på båda sidor, att förlusten blir närmare den faktiska förlusten och att risken för överkompensation blir mindre. Nackdelarna är att beräkningen inte längre blir lika schabloniserad och dessutom mer komplicerad. Det kan också bli konstigt att beakta karriäreffekten på samordningssidan när det normalt inte görs i andra skador där ett schabloniserat inkomstunderlag inte används.

Länsförsäkringar uppger att bolagets utgångspunkt normalt är att de faktiska inkomsterna, dvs. de senast kända uppgifterna, ska samordnas vid slutregleringen. Undantag bör göras om den skadade är under 30 år och har hel eller partiell sjuk- eller aktivitetsersättning. I dessa fall beaktas att en höjning av förmånen görs fram till dess att den skadade blir 30 år. I frågan om framtida tänkt löneutveckling bör beaktas är det avgörande hur säker man kan vara på en löneutveckling utöver det normala. Går en sådan löneutveckling att visa med gällande beviskrav så beaktas den. I annat fall bör slutreglering anstå till dess att förhållandena är stabila. När samordning för framtiden görs med aktivitets- och sjukersättning använder bolaget de belopp som årligen räknas fram och redovisas i PSKs cirkulär. I övrigt får det avgöras i det enskilda fallet hur en tänkt framtida löneutveckling ska beaktas. En fördel med att räkna upp samordningsförmånerna mot en tänkt framtida löneutveckling är att ersättningen kan bli mer rättvisande och att ett framtida behov av omprövning därmed minskar. Å andra sidan kan en osäkerhet i antagandet om framtida inkomst i stället öka behovet av framtida omprövning för att korrigera ersättningen.

Trygg-Hansa uppger att bolaget samordnar med faktiska inkomster när ett schabloniserat inkomstunderlag används. Vid slutprövning av ett ärende använder bolaget senast kända inkomster som samordning och räknar inte upp

samordningsförmånerna i framtida intervall för att spegla en eventuell löneutveckling. Endast i undantagsfall kan en tänkt framtida löneutveckling beaktas, exempelvis då det är uppenbart att det arbete den skadade har kommer att medföra en bra löneutveckling på sikt. Bolaget hanterar ärenden med schabloniserat inkomstunderlag på samma sätt som ärenden med inkomstunderlag från känt arbete. För att få acceptans för att använda schabloner vid skadereglering ligger det i sakens natur att det är generöst. En eventuell överkompensation får accepteras. Det går inte att konstruera en beräkningsmodell som tar hänsyn till en framtida tänkt ökning av samordningsförmåner som löneutveckling, ökning av sjuk- eller aktivitetsersättning etc., och som accepteras av den skadelidande med ombud samt är enkel att hantera för bolagen.

Moderna försäkringar uppger att bolaget vid beräkning av inkomstförlusten samordnar med faktisk inkomst för förfluten tid och med senast kända faktiska inkomst för framtiden. Det medför en överkompensation men har den fördelen att den skadade mer sällan behöver begära omprövning. En framtida tänkt löneutveckling bör i undantagsfall beaktas, t.ex. då den skadade har ett arbete där löneutvecklingen kan tänkas bli mycket god och med tillräcklig grad av sannolikhet kan antas överstiga ”sedvanlig löneutveckling”. Om en sådan tänkt framtida löneutveckling beaktas bör uppräknings i första hand ske enligt schablon. Det harmoniserar med hur inkomstunderlaget för fastställelseåret ska räknas upp om statistik saknas. En uppräknings enligt branschstatistik är eventuellt mer korrekt men mer tidskrävande. Fördelen med att räkna upp samordningsförmånerna för framtiden är att det blir mer korrekt eftersom samordningsförmånerna förändras över tid. Nackdelen är att man kommer längre från en schabloniserad beräkning.

Gjensidige anför att det ligger i sakens natur att en schablon inte fullständigt speglar verkligheten. I de allra flesta fall används schablonen för de unga som fått en omfattande skada och därför får lön som skadad i lägre nivåer, t.ex. genom lönebidragsanställningar eller anställningar vid Samhall. I sådana arbeten skulle den skadade sannolikt inte ha en större löneutveckling eller en karriärutveckling. Problemet med framtida samordning uppstår när den skadade har en utbildning eller ett arbete som skulle kunna medföra en karriärutveckling. Då bör utvecklingen följas under längre tid innan ärendet slutregleras. När man använder ett schabloniserat inkomstunderlag görs avräkning för framtiden med senast kända inkomst i varje åldersintervall. En framtida tänkt löneutveckling bör i princip inte beaktas. Om en tänkt framtida löneutveckling ska beaktas bör det utredas hur lönenivåerna i arbetet som skadad förändrats historiskt och utifrån det görs procentuella uppräknings för framtiden. Fördelen med att räkna upp samordningsförmånerna för framtiden är att den skadade inte överkompenseras i samma utsträckning. Nackdelen är att en tänkt framtida lön inte beaktas i andra skador, där ett schabloniserat inkomstunderlag inte används. Följden skulle bli att olika sätt att beräkna den framtida inkomstförlusten används, beroende på om man utgår från ett schabloniserat inkomstunderlag eller inte. Följden kan också bli att den skadade begär omprövning om de använda framtida lönenivåerna som samordnats inte motsvarar de

faktiska. Vid en framtida uppräknings uppstår flera osäkerhetsfaktorer. Man måste t.ex. fråga sig under hur lång tid uppräknings ska göras och om en uppräknings av en framtida partiell sjukersättning också ska göras. Skaderegleringen blir mer hanterbar om en uppräknings för framtiden inte görs.

Trafikförsäkringsföreningen har uppgett att samordning för framtiden görs med senast kända inkomst. Det kan medföra en viss överkompensation men medför att den skadade inte hamnar i en sådan situation att omprövning behöver begäras. Om en framtida tänkt löneutveckling ska beaktas bör en uppräknings av samordningsförmånerna göras med den schablon som används vid uppräknings av inkomstunderlagen. Det bör i särskilda fall vara möjligt att beakta en tänkt löneutveckling av samordningsförmånerna, t.ex. då den skadade har utbildat sig eller har ett arbete som medför en karriäreffekt. Fördelen med en uppräknings av samordningsförmånerna för framtiden är att samordningsförmånerna ökar även för den skadade över tid. Den framräknade förlusten ligger då närmare den verkliga förlusten. Skadeståndersättning är personlig och ska avspegla ”verkligheten” så nära som möjligt. I barnskador är detta oftast inte möjligt och en schablon började användas. En schablon får inte medföra att merparten av de skadade blir underkompenserade utan bör medföra en fördel för de skadade. Den fördelen får naturligtvis inte bli så stor att den utgör en nackdel för den andra parten och blir icke affärsmässig. Fördelen med schabloner blir att regleringen inte blir så tidskrävande. Att räkna upp samordningsförmånerna medför att ersättningen inte blir så schabloniserad och att fördelarna minskar. I ärenden där ett schabloniserat inkomstunderlag inte används beaktas normalt inte heller karriäreffekter på samordningssidan. Beräkningen av pensionsförlusten blir mer komplicerad om en framtida tänkt löneutveckling skulle beaktas.

Arbetsgruppens överväganden

Enligt PSKs årliga cirkulär bör avräkning i ärenden där ett schabloniserat inkomstunderlag används göras med den senaste kända inkomsten i varje åldersintervall. Bolagen är också eniga om att detta är den metod som bör användas, trots att den sannolikt leder till en viss överkompensation.

Arbetsgruppen konstaterar att antalet barnskador är förhållandevis få och att de schabloner som används i dessa skador bara ska användas då utredningen inte ger stöd för att en annan inkomst som oskadad är sannolik. Det är ändå en uppenbar olägenhet att en samordning av inkomstunderlaget med den senaste kända inkomsten med ganska stor sannolikhet leder till en överkompensation. Det talar för en samordning med ett schablonmässigt uppräknat belopp.

En komplicerad och otydlig beslutsprocess är emellertid ägnad att förlänga utredningstiden och riskerar att leda till osäkerhet i bolagens beslut om beräkning och kontroll av inkomstförlusten.

Det är också viktigt att den skadade kan förutse den framtida ersättningen även om skaderegleringen avslutas tidigt. Det är i flertalet fall inte möjligt att med rimlig säkerhet förutse vilka löneökningar den skadade kommer att få i framtiden. Om en tänkt framtida inkomst ska räknas upp kommer det att vara påfallande osäkert vilken uppräkningsmetod som är rimlig.

Vid en samlad bedömning anser arbetsgruppen att det bästa alternativet är att samordna med den inkomst som den skadade och bolagen faktiskt känner till. Den överkompensation som kan bli följden av att den senast kända inkomsten samordnas kan accepteras med hänsyn till de nackdelar som finns med att välja en annan avräkningsmetod. Vid en väsentlig ändring av de förhållanden som låg till grund för slutprövningen finns också en rätt till omprövning.

Arbetsgruppens förslag

Arbetsgruppen föreslår att samordning görs med den senast kända inkomsten vid beräkningen av den framtida inkomstförlusten.

Övrigt

If har föreslagit att arbetsgruppen ska se över möjligheten att utforma särskilda inkomstförlustkalkyler i barnskador. Bolaget motiverar förslaget med att det på sikt skulle finnas klara fördelar med ett gemensamt beräkningsverktyg. Beräkningarna skulle bli tydliga, transparenta och enhetliga. Den skadade och hans eller hennes ombud skulle lättare kunna följa och kontrollera beräkningarna. Det skulle också underlätta arbetet för handläggarna och vara tidsbesparande. I dag gör skaderegleraren en manuell beräkning i varje enskilt ärende, vilket tar tid och innebär en risk för felräkning.

Arbetsgruppens övervägande

Det finns både fördelar och nackdelar med ett gemensamt beräkningsverktyg. Fördelarna är fr. a., som If har anfört, att beloppen blir lättare att förutse och att gemensamma kalkyler minskar risken för felräkning. Ett problem är att ansvaret för ett

gemensamt beräkningsverktyg skulle läggas på nämnden. Verktuget skulle behöva justeras årligen, och alltså medföra ett betydande merarbete för nämndens kansli.

Eftersom PSK årligen tillhandahåller uppgifter om såväl inkomstunderlag som samordningsbelopp och den framräknade förlusten i sitt cirkulär om barnschablonen framstår behovet av ett gemensamt beräkningsverktyg som begränsat.

Arbetsgruppens uppfattning är sammanfattningsvis att den vinst som möjligen kan göras med ett gemensamt beräkningsverktyg i de fall där ett schabloniserat inkomstunderlag används inte motsvarar det merarbete som ett sådant verktyg skulle kräva.

Arbetsgruppens förslag

Arbetsgruppens föreslår inte något gemensamt beräkningsverktyg.

För arbetsgruppen

Ordförande

Sekreterare

Förslag till direktiv om översyn av cirkulär 4-2013

Kansliet har tagit fram ett förslag till direktiv om översyn av vilket material som ska ges in vid prövning av obligatoriska ärenden. Rådsledamöterna samt vice ordförandegruppen har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på förslaget men ingen har haft något att invända mot förslaget.

Förslaget till direktiv redovisas i bilaga 3.1.

Förslag till beslut

Rådet beslutar i enlighet med kansliets förslag.

För kansliets räkning

Översyn av cirkulär 4-2013 om vilka handlingar som ska ges in i obligatoriska ärenden

Trafikskadenämnden har beslutat att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda när det, framför allt ur ett rättssäkerhetsperspektiv, kan accepteras att vissa handlingar i ett obligatoriskt ärende inte ges in till nämnden.

Följande frågeställningar har aktualiserats vid nämndens tillämpning och behöver utredas.

1. Är det förenligt med 1 § i reglementet att i cirkulär 4-2013? införa undantag från kravet att bolagen ska ge in hela skadeakten vid varje tillfälle då ett skadeärende ska prövas i nämnden? Vilka skäl skulle kunna motivera sådana undantag?
2. Vilka begränsningar behövs för att säkerställa att sådana undantag inte hindrar eller försvårar en rättssäker prövning i nämnden eller minskar förtroendet för nämnden och dess verksamhet?
3. Vilka områden eller frågor skulle kunna vara aktuella för ett sådant undantag?
4. Ska den skadade kunna begära att handlingar som bolaget har undantagit ges in till nämnden?
5. Behöver bolagen redovisa för den skadade och/eller nämnden vilka handlingar som inte har getts in och motiveringen för detta?

En arbetsgrupp ska utreda om och i vilken utsträckning nämnden kan undanta vissa slag av handlingar från att behöva ges in till nämnden i samband med en prövning.

En självklar förutsättning för sådana undantag ska vara att de inte äventyrar en rättssäker prövning i nämnden och inte heller riskerar att minska förtroendet för nämnden och dess verksamhet. De handlingar som kan komma i fråga för att bli undantagna är mot den bakgrunden sådana som saknar betydelse för den prövning nämnden ska göra vid det aktuella sammanträdet eller sådana som nämnden har tillgång till utan att parterna ger in dem.

Arbetsgruppen ska analysera de frågeställningar som redovisats under 1-5 och lämna förslag i fråga om dessa. I förekommande fall ska arbetsgruppen föreslå ändringar i cirkulär 4-2013.

Arbetsgruppen är oförhindrad att ta upp även andra frågor som kan vara av intresse inom området och kan vid behov kontakta och ta in synpunkter från personer eller organisationer som kan bidra till en bättre förståelse för de frågor som ska utredas.

Förslag till referat

Härmed översänds ett förslag till referat samt inkomna synpunkter på förslaget, bilaga 4.1 – 4.2

Förslag till beslut

Rådet antar de föreslagna referaten.

För kansliets räkning

Referat x-2022

Fråga om ersättning för förlust av underhåll

När både den avlidne och den efterlevande är under 60 år vid dödsfallet och förlust av underhåll uppstår först efter den tidpunkt då den avlidne skulle ha ålderspensionerats ska ersättningen för förlust av underhåll grundas på de ekonomiska förhållanden som gällde vid tiden för dödsfallet.

I ett yttrande den 9 november 2021 gjorde nämnden följande bedömning.

Den skadelidande avled i en trafikolycka i april 2020 vid 57 års ålder. Hans hustru var då 56 år gammal. Av utredningen framgår att den avlidne skulle ha blivit ålderspensionär från och med oktober 2037.

Nämnden förordade ersättning för förlust av underhåll under åren 2025-2027. Därefter uppstod inte någon förlust förrän efter den 30 september 2037. För tiden från och med den 1 oktober 2037 föreslog bolaget att familjeinkomsten skulle beräknas i enlighet med Personskadekommitténs cirkulär nr 1/2015, det vill säga att ålderspensionen skulle anses uppgå till 65 procent av inkomsterna vid olyckan.

Nämnden ansåg att cirkuläret, som antogs av nämndens råd i november 2014, inte var tillämpligt. Cirkuläret gäller i skadefall där den avlidne och/eller den efterlevande har fyllt 60 år vid tiden för dödsfallet och där det inte har uppstått någon förlust av underhåll för tiden fram till 65 år. I stället borde beräkningen av hustruns förlust av underhåll grundas på de ekonomiska förhållandena vid tiden för dödsfallet. Den ersättning som räknas fram ska halveras och ersättning ska lämnas från tidpunkten för makens ålderspensionering.

(1257-2021)

Fastställande av nämndens verksamhetsberättelse för 2021

Enligt rådets arbetsordning ska rådet i normala fall ta ställning till nämndens verksamhetsberättelse vid marsmötet. På grund av tidsbrist har fastställandet av verksamhetsberättelsen skjutits fram till rådsmötet i juni.

██████████, Vd TFF, har tagit del av verksamhetsberättelsen och har inte haft något att invända mot denna.

Förslag till beslut

Rådet fastställer nämndens verksamhetsberättelse för 2021

TRAFIKSKADENÄMNDEN
VERKSAMHETEN 2021

INNEHÅLL

Om Trafikskadenämnden	1
Ordföranden och kanslichefen om verksamhetsåret 2021	2
Nämndens verksamhet 2021	4
Årsstatistik	5

Om Trafikskadenämnden

Trafikskadenämndens uppgift är att säkerställa att den som skadats i en trafikolycka ska få en rättvis och skälig ersättning som utgår från gällande författningar och praxis.

Prövning i Trafikskadenämnden

Trafikskadenämnden gör sin bedömning utifrån skadeståndsrättsliga regler i enlighet med trafikskadelagen och skadeståndslagen samt rättspraxis från de allmänna domstolarna och förvaltningsdomstolarna.

Den som har råkat ut för en personskada i trafiken har rätt till ekonomisk ersättning från sitt försäkringsbolag. Om man har fått ett slutligt beslut från sitt försäkringsbolag och inte är nöjd med det, kan man ansöka om en prövning hos nämnden. Ärendet blir då ett tvistlösningsärende.

Om ett ärende är obligatoriskt behöver den som skadats inte själv ansöka om en prövning i nämnden. Försäkringsbolaget har då en skyldighet att låta nämnden pröva ärendet, oavsett om parterna är överens eller inte.

Det är obligatoriskt för försäkringsbolagen och Trafikförsäkringsföreningen att begära en prövning i nämnden i följande slag av ärenden:

- invaliditetsgraden är minst tio procent
- inkomstförlusten per år är minst ett basbelopp (skadeårets basbelopp)

- det är fråga om förlust av underhåll till maka, make eller därmed jämställd person efter en avliden person
- det är fråga om omprövning.

Rådgivande yttranden

När Trafikskadenämnden sammanträder och fattar beslut deltar normalt en ordförande och en vice ordförande som är jurister med domarerfarenhet, två representanter för konsumenterna samt två representanter för försäkringsbolagen. De senare får inte delta när beslut fattas i det egna försäkringsbolagets ärenden.

Nämndens ordförande utses av regeringen och övriga ledamöter av Finansinspektionen.

Nämnden lämnar yttranden som är rådgivande för försäkringsbolagen. Dessutom är nämnden remissorgan i frågor inom personskaderätten och står, vid sidan av det allmänna rättssystemet, för en betydande del av praxisbildningen inom detta rättsområde.

Trafikskadenämndens råd

Enligt reglementet ska Trafikskadenämnden utse ett råd av nämndledamöter för att behandla ersättningsfrågor av principiell betydelse. Rådet består av nämndens ordförande och fyra vice ordförande samt fem ledamöter från var och en av de båda övriga ledamotsgrupperna. Rådsprotokollen kan beställas från nämndens kansli.

Tabeller

Trafikskadenämndens råd fastställer varje år tabeller som används för att bestämma ersättningen för medicinsk invaliditet, så kallad menersättning. Beloppets storlek beror på vilken invaliditetsgrad skadan har medfört och vilken ålder den skadade hade vid invaliditetstidpunkten.

Rådet fastställer också tabeller om ersättning för sveda och värk, utseendemässiga förändringar och amputationer. Tabellerna ges ut årligen som cirkulär och finns på nämndens webbplats.

Referat

Trafikskadenämndens bedömning i ärenden som har ett mer principiellt intresse redovisas i referat. Dessa finns på nämndens webbplats.

Ordföranden och kanslichefen om verksamhetsåret 2021

Det flexibla och digitala arbetssätt som inleddes 2020 på grund av covid-19 pandemin fortsatte under 2021.

Arbetet på kansliet bedrevs i huvudsak på distans och nämndsammanträdena har hållits digitalt. Arbetsformerna har fungerat väl och verksamheten har kunnat bedrivas med bibehållen kvalitet och produktivitet.

Ärendebalanser

Det totala antalet inkomna ärenden minskade jämfört med föregående år. Under 2021 minskade antalet ingivna obligatoriska ärenden med cirka 14 procent medan tvistlösningsärendena ökade marginellt. Ärendebalanser och hanteringstider för båda ärendetyperna ökade efter halvårsskiftet.

Mot bakgrund av de ökade hanteringstiderna beslutade nämnden att utöka antalet sammanträden från och med hösten 2021. Antalet prövade ärenden låg kvar på ungefär samma nivå som föregående år.

Justerad arbetsordning för nämndens råd

Trafikskadenämndens råd beslutade om ändringar i arbetsordningen. De medför att rådets sista ordinarie möte för året hålls i december. Ändringarna innebär också att det genomsnittliga KPI-värdet som används för att

ta fram nämndens hjälptabeller, beräknas under september - augusti och fastställs vid rådets septembermöte.

Covid-19 pandemin

Pandemin har lett till att samtliga medarbetare på nämndens kansli, med undantag för administratörerna, i huvudsak arbetat hemifrån sedan mars 2020. Nämndsammanträdena har hållits digitalt. Övergången från fysiska till digitala sammanträden har gått mycket bra och tack vare den snabba omställningen har endast ett sammanträde behövt ställas in på grund av de förändrade förhållandena.

Trafikskadenämndens arbetsgrupper

Under året har nämndens råd antagit förslag från arbetsgrupper inom dessa områden:

- arbete och ersättning för inkomst- och pensionsförlust efter 65 år
- ersättning vid missfall
- beräkning av extra pensionsavsättningar till tjänstepension.

Nämnden har pågående arbetsgrupper inom följande områden:

- arbete och ersättning för inkomst- och pensionsförlust efter 65 år
- inkomstförlustberäkning i barnskadefall

- översyn av ersättning vid merinvaliditet.

Utveckling av beräkningsystem

Arbetet med ett nytt systemstöd för pensionsförlustberäkning har återupptagits under hösten. Arbetsgruppen beräknar att presentera ett förslag till styrgruppen och nämndens råd under 2022.

Digitalisering

Nämndens kansli har fortsatt arbetet enligt digitaliseringsplanen. Nämnden tar emot allt fler obligatoriska ärenden (nämndpromemorior och mindre akter) digitalt genom portalen från försäkringsbolagen. Det har lett till att kansliet kunnat starta projektet för att så småningom ha möjlighet att hålla sammanträden med digitalt material. Projektet med att bygga två vyer för parterna i nämndens portal blev klart vid årsskiftet 2021/2022. Projektet med att kunna ta in större digitala akter via Hubben har pausats av Personskadekommittén (PSK). Kansliets ärendehanteringssystem har uppdaterats.

Rådsmöten

Trafikskadenämndens råd har hållit fyra möten under året och fattat beslut i bland annat följande frågor:

- justerad rutin för hantering

av referatförslag och beslut om referat

- översyn av hanteringen av olika skattefria ersättningar
- remissförfrågan från PSK om referensfall vid psykiska sjukdomar och syndrom
- justeringar av nämndens arbetsordning
- fastställande av nämndens verksamhetsberättelse
- direktiv till ett flertal arbetsgrupper
- utökning av antalet vice ordföranden i vice ordförande-gruppen
- förslag till vice ordförande och konsumentrepresentanter som ledamöter i nämnden
- årlig översyn av delningstalen vid beräkning av förlust av allmän pension
- avkastningsränta på utfallande försäkringsersättning i ärenden om ersättning vid dödsfall
- anpassning av nämndens hjälptabeller till förändringar i penningvärdet.

Kansliet

Nämndens kansli har under 2021 bestått av 18 personer varav 15 jurister och tre administratörer. Kansliet har ett samarbete med Svensk Försäkrings Nämnders kansli där administratörer samarbetar och de föredragande juristerna från båda kanslierna föredrar i samtliga nämnder.

Referat

Nämnden har under året lämnat nio referat. Två av dem har tagits bort på grund av ett nytt rådsbeslut. Övriga referat avser frågor om:

- *Jämkning*: En trafikskadeersättning bör jämkas till noll om det framstår som stötande att ersättning för ideell skada utgår ur trafikförsäkringen.
- *Inkomstförlust*: Fråga om en skadelidande gjort sannolikt att han som oskadad skulle ha fortsatt att arbeta efter 65-70 års ålder.
- *Inkomstförlust*: Fråga om ersättning för inkomstförlust till en person som skadade sig som barn och därefter avbröt sina gymnasiestudier och började arbeta som vårdbiträde.
- *Lyte och bestående men*: Ersättning för lyte i form av förändrat rörelsemönster när den skadade använder hjälpmedel.
- *Förlust av underhåll*: Fråga om rekvisiten för rätt till ersättning för förlust av underhåll är uppfyllda.

Annika Brickman
Ordförande

Peter Rigling
Kanslichef

Nämndens verksamhet 2021

Trafikskadenämnden tar varje år fram olika statistiska uppgifter som redovisas i sin helhet på sidorna 5-7. För att göra det enklare att förstå statistiken förklaras en del av dessa uppgifter här.

Ärenden och hanteringstider

Under 2021 kom det in 1 779 ärenden till Trafikskadenämnden. Det är en minskning med drygt nio procent sedan föregående år. Antalet obligatoriska ärenden har minskat med cirka 15 procent. Vid 116 sammanträden prövade nämnden 1 825 ärenden, vilket är i stort sett det samma som föregående år.

Cirka 68 procent av de prövade ärendena slutprövades. Andelen tvistlösningsärenden uppgick till cirka 31 procent.

Under året fick drygt 1 745 personer sina ärenden prövade i nämnden.

Den genomsnittliga hanteringstiden för obligatoriska ärenden som prövades av nämnden var 4,5 månader under 2021, vilket är en ökning sedan föregående år. Balansen minskade från 611 ärenden till 547 ärenden. Med balansen menas antalet öppna ärenden vid årets slut (exklusive läkarärenden).

Beslutens överensstämmelse med bolagens förslag

I knappt 30 procent av de prövade obligatoriska ärendena avvek Trafikskadenämnden från försäkringsbolagens ersättningsför-

slag. I dessa fall föreslog nämnden en höjning av ersättningen i 20,8 procent och en sänkning i 8,5 procent av fallen. Överensstämmelsen mellan bolagets ersättningsförslag och nämndens beslut uppgick således till 70,7 procent.

Läkarärenden

Under året begärde Trafikskadenämnden att nämndens läkare skulle yttra sig i 45 ärenden och läkarna lämnade 28 utlåtande

Hanteringstiden för läkarärendena var under året i genomsnitt 12 månader.

Nämndens läkare avvek från försäkringsbolagens förslag i cirka 53 procent av de lämnade utlåtandena. Läkarna föreslog en höjning av ersättningen i cirka 39 procent och en sänkning i cirka 14 procent av fallen.

Bolagens hanteringstider

Nämnden sammanställer varje år statistik över den tid som förflyter innan försäkringsbolaget skickar in ett ärende till nämnden, alltså bolagens hanteringstid. Denna statistik omfattar bara obligatoriska ärenden.

Av de ärenden som bolagen skickade in till nämnden under 2021 hade drygt 37 procent hanterats av bolagen inom en treårsperiod. Den totala hanteringstiden var alltså längre än tre år i nästan 63 procent av ärendena. I cirka nio procent av ärendena var hanteringstiden längre än tio år.

Ombud

I drygt 53 procent av de obligatoriska ärenden som prövades under 2021 anlätades ett ombud, vilket är mindre än föregående år.

Årsstatistik

2021

1. Inkomna ärenden	1 779
a. Obligatoriska ärenden	1 173
b. Tvistlösningsärenden	606
2. Prövade ärenden	1 825
a. Obligatoriska ärenden	1 251
b. Tvistlösningsärenden	574
c. Slutprövade ärenden	1 245
d. Bordlagda ärenden	43
e. Underhållsärenden	111
f. Antal personer som fått sina ärenden prövade	1 745
3. Antal sammanträden	116
4. Öppna ärenden vid redovisningsårets slut	
a. Ärendebalans (ej läkarärenden)	547
i. Obligatoriska ärenden	284
ii. Tvistlösningsärenden	263
iii. Ärenden som lämnats till nämndens läkare	15

5. Överensstämmelse mellan bolagens ersättningsförslag och nämndens beslut

Obligatoriska ärenden	Antal	%
a. Förslaget = beslutet	780	70,7
b. Nämnden höjde < 10 %	122	11,1
c. Nämnden höjde 10-25 %	53	4,8
d. Nämnden höjde > 25 %	54	4,9
e. Nämnden höjde totalt	230	20,8
f. Nämnden sänkte	94	8,5

Tvistlösningsärenden	Antal	%
a. Förslaget = beslutet	521	96,3
b. Nämnden höjde < 10 %	5	0,9
c. Nämnden höjde 10-25 %	3	0,6
d. Nämnden höjde > 25 %	12	2,2
e. Nämnden höjde totalt	20	3,7

6. Ärendenas uppdelning på invaliditetsgrader

Obligatoriska ärenden	Antal	%
1-9 %	201	18,5
10-14 %	332	30,5
15-19 %	186	17,0
20-49 %	257	23,5
>50 %	113	10,4

7. Ombud	Antal	%
Prövade obligatoriska ärenden	1 250	
varav ärenden med ombud	663	53,0

8. Läkarärenden	Antal	%
a. Antal ärenden som av nämnden lämnades till läkare	45	
b. Antal lämnade läkarutlåtanden	28	
c. varav ingen ändring i förhållande till bolagets förslag	13	46,4
d. varav ändring i för den skadade positiv riktning	11	39,3
e. varav ändring i för den skadade negativ riktning	4	14,3

9. Nämndens hanteringstider

a. Månader

	Obligatoriska ärenden		Tvistlösningsärenden	
	Antal	%	Antal	%
<2	1	0,1	29	4,9
2-<4	332	27,8	139	25,1
4-<6	805	66,2	261	45,5
6-<8	52	4,2	85	14,3
8-<10	7	0,6	22	3,7
>10	14	1,1	38	6,4

b. Nämndens hanteringstid

	Obligatoriska ärenden		Tvistlösningsärenden	
	Genomsnitt dgr (mån)		Genomsnitt dgr (mån)	
Jan – dec	137,5	(4,6)	152,6	(5,1)
Läkarärenden jan – dec	369,6	(12,3)	399	(13,1)

10. a. Bolagens hanteringstider (Obligatoriska ärenden)

Med hanteringstider avses den tid som förflyter mellan antingen invaliditetsdagen eller tidpunkten för skaderegleringsperiodens början och den dag då ärendet kommer in till nämnden. I statistiken ingår inte tvistlösningsärenden.

	Antal	%	Akkumulerat antal	%
<1	73	6,1	73	6,1
1-2	170	14,3	243	20,5
2-3	196	16,5	439	37,0
3-4	191	16,1	630	53,1
4-5	155	13,1	785	66,1
5-6	105	8,8	890	75,0
6-7	77	6,5	967	81,5
7-8	49	4,1	1 016	85,6
8-9	40	3,4	1 056	89,0
9-10	29	2,4	1 085	91,4
>10	102	8,6	1 187	100,0

**b. Sammanställning av statistik över hanteringstider 2021
för de olika försäkringsbolagen**

Intervall	år <2		2-3		3-6		6-10		>10		Totalt Antal
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Bolag											
Aktsam	1	5.6	3	16.7	6	33.3	5	27.8	3	16.7	18
Dina Försäkringar	2	8	6	24	9	36	7	28	1	4	25
Folksam	39	20.2	32	16.6	81	42	23	11.9	18	9.3	193
Gjensidige Sveriges Försäkringsaktiebolag	3	14.3	1	4.8	9	42.9	8	38.1	0	0	21
If Skadeförsäkring	42	26.4	22	13.8	43	27	30	19.5	21	13.2	158
Länsförsäkringar	73	24.9	54	18.4	100	34.1	43	14.7	23	7.8	293
Moderna Försäkringar	9	18.4	9	18.4	13	26.5	13	26.5	5	10.2	49
Protector Försäkring	2	11.1	4	22.2	10	55.6	2	11.1	0	0	18
Svedea Specialförsäkring	14	34.1	12	29.3	14	34.1	1	2.4	0	0	41
Trafikförsäkrings- föreningen	21	17.4	17	14	50	41.3	22	18.2	11	9.1	121
Trygg-Hansa	22	12.9	25	14.7	82	48.8	28	16.5	12	7.1	169
Volvia	8	17.8	9	20	16	35.6	6	13.3	6	13.3	45
Övriga	7	15	2	10	17	40	6	30	2	2	34
Summa	243	20.5	196	16.5	450	38	194	16.4	102	8.6	1185

Trafikskadenämnden

Box 24048
104 50 Stockholm
www.trafikskadenamnden.se

Information från kansliet till rådsmöte den 13 juni 2022

1. Statistik

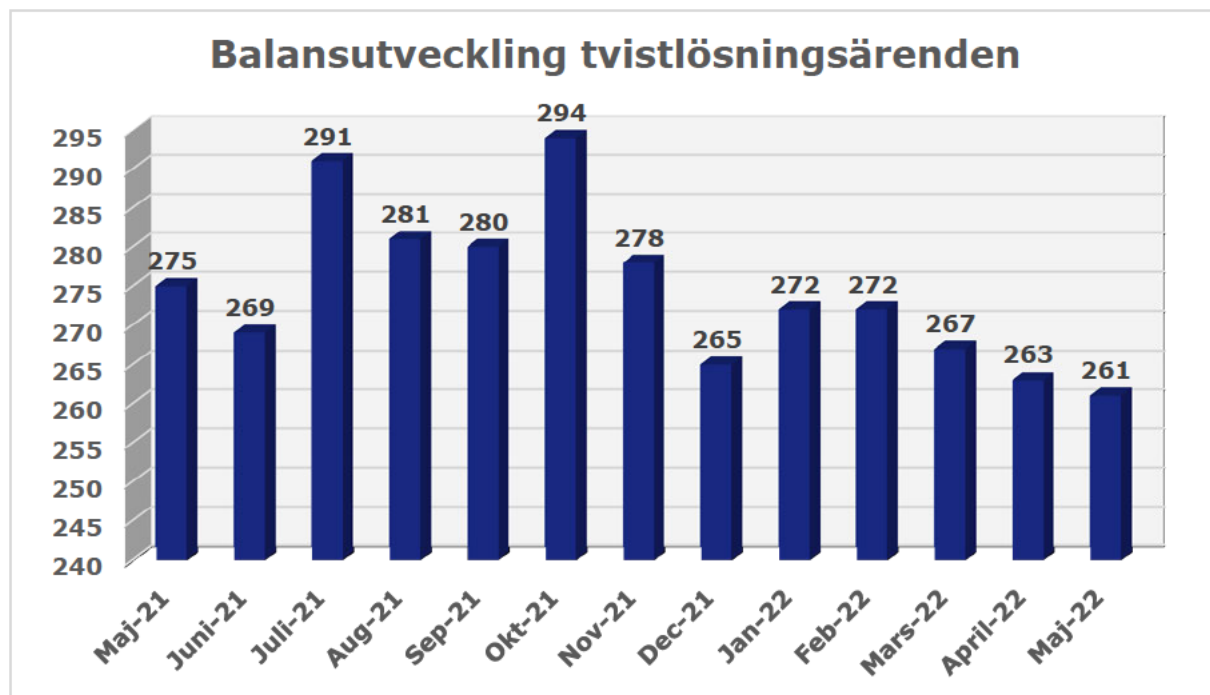
Den totala inströmningen av ärenden under årets första fem månader har minskat med nästan 20 procent i jämförelse med samma period föregående år. Obligatoriska ärenden har minskat med 22 procent. Tvistlösningsärenden har minskat med drygt 15 procent. Hanteringstiderna (genomsnittet för de tre senaste månaderna) för framför allt obligatoriska ärenden har fortsatt att minska och är nu nere på 2,3 månader. Ärendebalanserna för båda ärendetyperna fortsätter att minska och är nu nere på historiskt låga nivåer.

Här nedan visas diagram över utvecklingen det senaste året för de båda ärendetyperna.

1.1. Ärendebalans obligatoriska ärenden

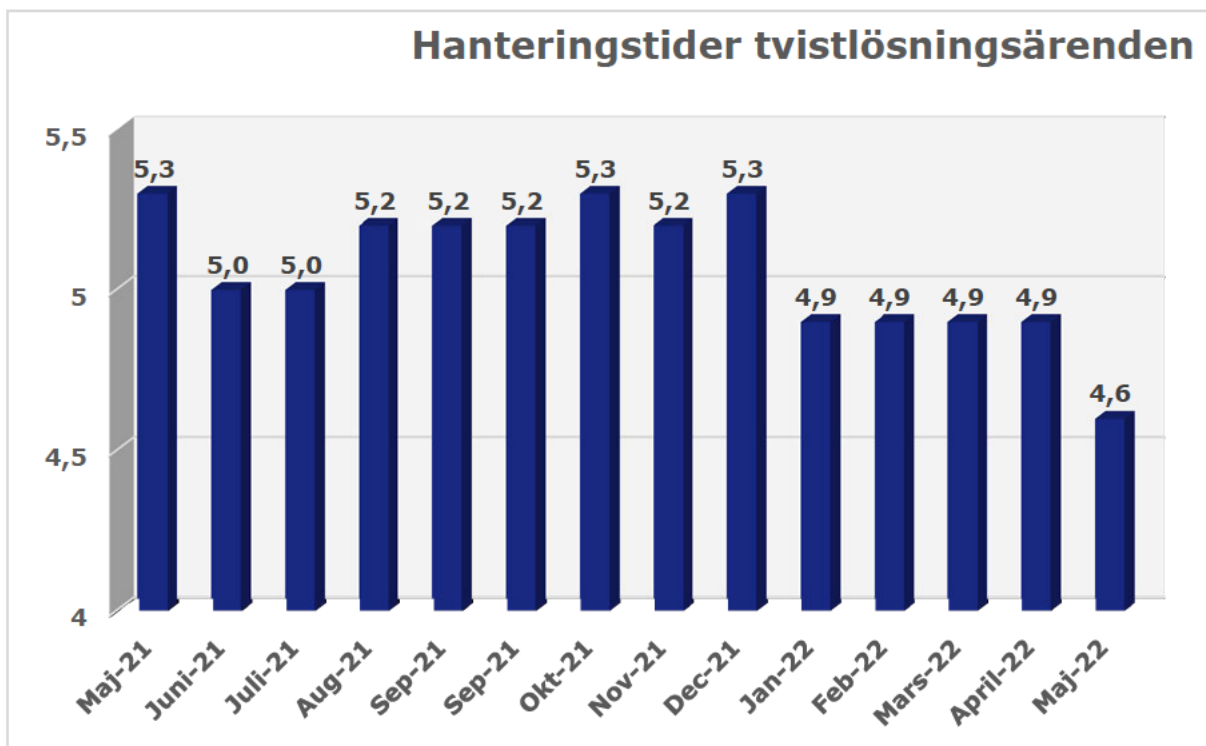
1.2. Ärendebalans tvistlösningsärenden

2.3 Hanteringstid obligatoriska ärenden (genomsnitt under de tre senaste månaderna)

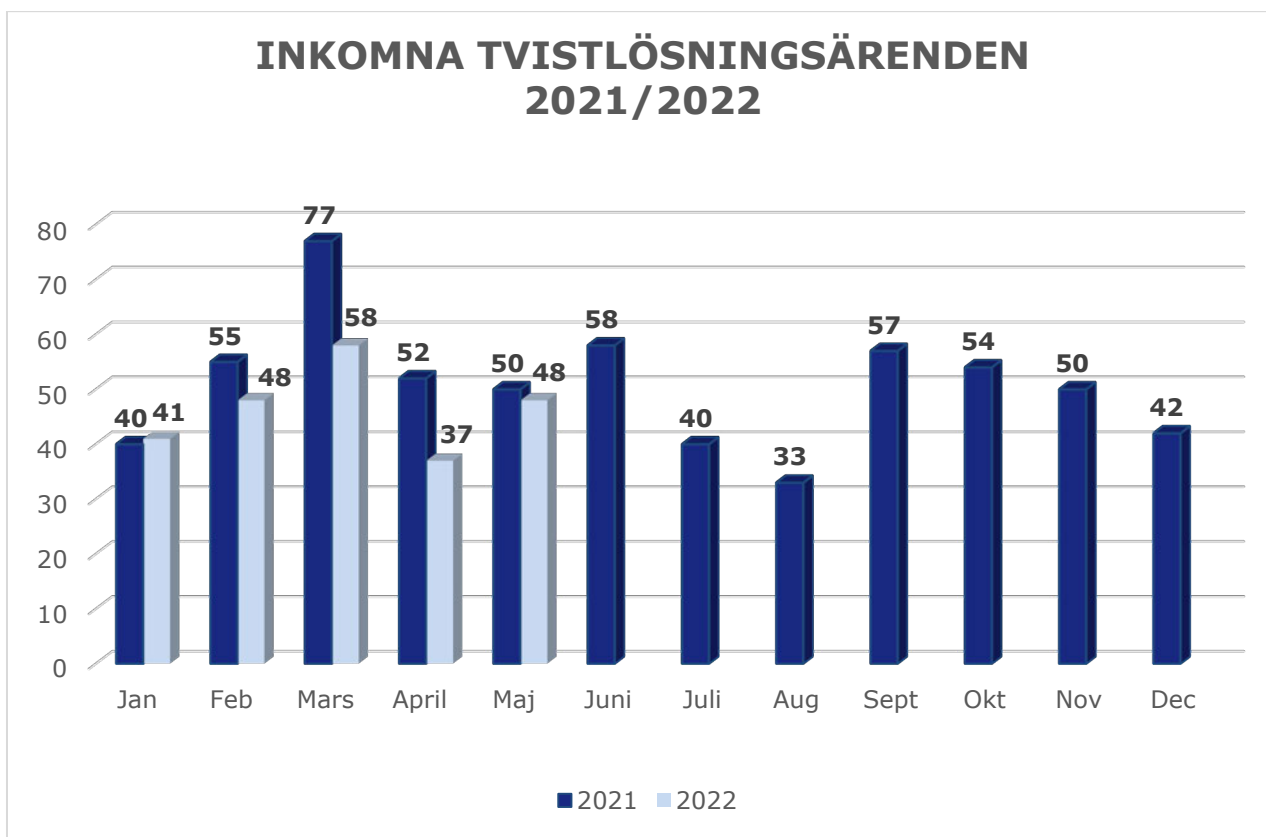
2.4 Hanteringstid tvistlösningsärenden

2.5 Inkomna obligatoriska ärenden

2.6 Inkomna tvistlösningsärenden

2. Nämndsammanträden

Med hänsyn till det minskade inflödet av ärenden och de mycket låga ärendebalanserna kommer antalet sammanträden under sommarmånaderna (juli – augusti) att bli färre än föregående år. Det har preliminärt planerats in flera sammanträden än normalt under september månad för att kunna möta upp en eventuell ökning av inkommande ärenden och hanteringstider.

3. Information om det digitala arbetet i nämnden och dess kansli

Kansliets digitalisering fortgår enligt digitaliseringsplanen. Kansliet fortsätter kravarbetet för att så snart som möjligt kunna börja hålla sammanträden med digitalt material. Samtidigt pågår ett antal projekt för att hålla en hög säkerhetsnivå för både vårt ärendehanteringssystem och portaler. Projektet med att kunna ta in större digitala akter via Hubben har pausats genom PSK. Kansliets kravarbete fortsätter dock genom kontakter med SFA:s interna grupp. Ett projekt med att samordna medarbetarnas arbetsuppgifter inom Trafikskadenämnden och Svensk Försäkrings Nämnder har nu återupptagits efter att ha varit pausat under pandemin.

4. Personalsituationen på kansliet

Under hösten kommer två av nämndens jurister att gå i pension. Vi kommer inte att rekrytera någon ny medarbetare utan istället tar vi under en begränsad period in en jurist från Patientskadenämnden som har en övertalighet på grund av kraftigt minskat ärendeflöde. Hon heter [REDACTED] och börjar hos trafikskadenämnden i mitten av augusti.

5. Referatförslag

För att ge nämndens ledamöter bättre information om det pågående referatarbetet kommer kansliet att ta fram en sammanställning med förslag på frågeställningar/rättsfrågor inom olika områden där det kan finnas behov för ett nytt referat. Nämndens jurister kommer att ta fram förslag inom sina respektive rättsområden och därefter kommer Klara att sammanställa detta och lägga upp dokumentet på nämndens kunskapsbank. Nämndens ledamöter är därefter välkomna att komma med egna förslag som kan framföras till [REDACTED].

6. Pågående och kommande arbetsgrupper (utöver de som redan anges i dagordningen)

a. Pågående arbetsgrupper

- i. Anspänning i arbete gruppen. Gruppen kommer att återuppta sitt arbete till hösten.

7. Sekretessförbindelser för nämndens ledamöter

Arbetet har blivit försenat och ett förslag kommer att läggas fram tidigast till septembermötet.

[REDACTED]